

Onze vergeten bevrijders **Our forgotten liberators**

Een onderzoek naar de verrichtingen van de Engelse
en
de Canadese troepen in Oost-Nederland
maart - april 1945

HANS J.A.G. POL

met medewerking van

HERBERT H.M. TROELSTRA
SJOERD S.G. GROOT

An investigation into the actions of the British
and
Canadian units in East-Holland
March - April 1945

HANS J.A.G. POL

with the cooperation of

HERBERT H.M. TROELSTRA
SJOERD S.G. GROOT

Colofon:

Teksten Hans J.A.G. Pol
Vertalers Herbert M. Troelstra
Sjoerd G. Groot
Voertuigen Herbert M. Troelstra
Kaarten Marcel Waanders
Vormgeving en
druk Drukkerij Twente Hengelo
Uitgave Stichting "Oald Hengel"

Deze publicatie is een initiatief van de Stichting "Oald Hengel" en werd mede mogelijk gemaakt door de financiële steun van:

Gemeente Hengelo
BeAa Beheer BV Heesch
Boekhandel Broekhuis
ROC Oost-Nederland
Berghorst Hengelo BV
Rotary Delden-Borne
Dekkers Makelaars Vast Goed
Wegrestaurant Frans op den Bult
Grolsche Bierbrouwerij Nederland BV
Oostvogel BV
Brok Interieur
Restaurant Bistro Grand Café Kir Royal
Makelaardij Zengerink
Restaurant De Bourgondiër
Eijssink Verfhandel
Keurslagerij Gerrit Rensink Borne
Versteeg Parfumerie
Drukkerij Twente Hengelo

© Copyright Stichting Oald Hengel / Hans J.A.G. Pol

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN nr.: 90-73850-12-6

Inhoud Contents

Voorwoord	VI	Foreword	VI
Inleiding	IX	Introduction	IX
De successen van februari en maart	1	The successes of February and March	1
Operatie Forrard On	7	Operation Forrard On	7
30 maart Goede Vrijdag	15	30 March Good Friday	15
31 maart Paaszaterdag	19	31 March Easter Saturday	19
1 april Paaszondag	23	1 April Easter Sunday	23
2 april Paasmaandag	53	2 April Easter Monday	53
3 april dinsdag	73	3 April Tuesday	73
4 april woensdag	131	4 April Wednesday	131
Afkortingen	151	Abbreviations	151
Bibliografie	157	Bibliography	157
Ongepubliceerde bronnen	163	Unpublished sources	163
Pantservoertuigen	167	Armoured Vehicles	167
Organogrammen	183	Organization Charts	183
Illustraties	191	Illustrations	191

Voorwoord

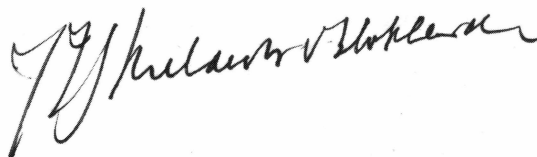
door
Jhr. J.J.G. Beelaerts van Blokland
Brig.-Gen. der Cavalerie tit. bd.
Oud-Brigade-majoor der Kon Ned Brig Pr. I.

Dit boek gaat over de laatste en minder bekende periode van WO II in de strijd tegen Duitsland. Een militair optreden dat helaas noodzakelijk was. Dit optreden speelt zich af in Oost-Nederland waar de terreingesteldheid vooral van noord naar zuid, zich goed leent voor een vertragende gevecht. Smalle en grondeloze wegen maakten het de bevelvoering niet gemakkelijk. Helaas hebben wij, toen de vijand in mei 1940 binnenviel, weinig van deze gunstige terreingesteldheid gebruikgemaakt.

Hoewel duidelijk was dat de vijand een verloren strijd voerde en een wapenstilstand naderbij kwam, bleef hij plaatselijk hardnekkig doorvechten. Dit gaf verliezen en daarom moeten wij de troep eren die deze verliezen verdroeg. Beloning vond zij in het enthousiasme van de bevrijde bevolking.

Jammer was dat men soms te weinig op onze medewerking vertrouwde, zoals wij, Brigade Princes Irene, bij Market Garden ondervonden. Het bericht dat in Kesteren een Duitse troep zich wou overgeven en men dus op een andere westelijke plaats de Rijn over kon, werd niet gevolgd maar later wel door de commandant van het 30 British Corps betreurd. Oorzaak van het vertrouwensgebrek zal geweest zijn, dat men met een andere bondgenoot helaas slechte ervaringen had opgedaan.

Schrijver heeft een zeer gedocumenteerd boek samengesteld waarvoor hij zich veel moeite heeft gegeven. Het geeft veel verslagen van bewoners en militairen in dit gebied. Het zal daardoor een genoegzaam zijn dit boek te lezen.



Foreword

by

Lord W.F. Deedes

Major of 12 King's Royal Rifle Corps

Not many people under the age of sixty remember much about the second world war. Unless they lost a member of the family in action, the battles that were fought in the years 1939-40 will be to most of them as remote as Waterloo or Crecy.

Germany sometimes complains that the British persist in glorifying their achievements in that war; but I am not sure that is a fair criticism. It is the film makers that keep raking over the embers with films like *Saving Private Ryan*. Apart from the veterans, the average Englishman knows very little and thinks even less about what happened in 1939-45.

In some ways, that is a good thing. It is when young men dwell on battles of the past, seek to emulate the glory of those who won them, or to avenge those who lost them, that war becomes more likely. That is what the young men of Germany were encouraged to do in the later 1930s, with disastrous consequences.

On the other hand, we ought not to wipe from our memories the losses that the second world war inflicted in blood and treasure, the valour shown, the sacrifices made, of battles won against the odds. We owe it to the memory of those who took part to recall their exploits. They helped to rid Europe of tyranny, they preserved the freedoms that we enjoy today. What they did, what they suffered, led indirectly to the more peaceful and united - if slightly muddled - Europe we witness now. Yes, it is important that young people of Europe are reminded of these things. Hans Pol is someone who feels strongly that this flame of memory should be kept alight. He remembers occupied Europe between Dunkirk of 1940 when we

left Europe and D-day of 1944 when we stormed our way back. He knows what it was like under German occupation. He thinks the people of Hengelo should remember their liberators.

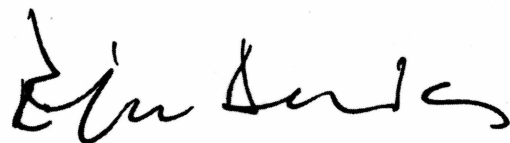
So he has written some account of the battles that were fought round Easter time in 1945. He has taken enormous pains to give us a full and accurate account of what went on; and he has enlivened this account with personal recollections.

My company of 12KRRC, a motor battalion, played a relatively small part in these operations; but the battle we had to fight was, for us, a big one. Our losses on that day were higher than all the rest of our casualties in Europe put together.

Our short day, trying to cross the Twente Canal, forms part of Pol's story. Our's was a battle that failed. Losing a battle and losing comrades is an experience that never leaves the memory. But one's perspective of it alters, as the years pass.

It was, Hans Pol reminds me, part of an altogether bigger endeavour to liberate this region of Europe. There had to be losers, as well as winners. There had to be those who died as well as those who survived. That is the nature of war.

I am left after reading this with a rare sense of gratitude to Hans Pol. He tells it like it was; but he also sets this phase of the battle to liberate Europe in good perspective. *Almost* he persuades me that the hammering my company got on that day was not altogether in vain.



Instructions regard War Diaries and Intelligence Summaries are contained in F.S. Regs., Vol. I. Monthly War Diaries will be enclosed in A.F. C.2119. If this is not available, and for Intelligence Summaries, the cover will be prepared in manuscript.

WAR DIARY

Army Form C. 2118.

or

Unit: GENERAL STAFF, HEADQUARTERS, THE 43RD DIVISION (incl 57 FSS att)

INTELLIGENCE SUMMARY

Month and Year: APRIL 1945.

(Delete heading not required).

Commanding Officer Major-General J. Thomas, RSO. Capt R.S. Hallmark CB DSO MC.

Place	Date	Hour	Summary of Events and Information	References to Appendices
HEADQUARTERS, THE 43RD DIVISION, BRITISH LIBERATION ARMY.	1		<u>Weather</u> - rain 30 Corps Operation "FORWARD ON": D + 2 - The 43rd Division ordered by 30 Corps to position one bde gp in area LOCHEM 0996 - RUURLO 1188, one bde gp area GOOR 2104, one bde gp area HENGLO 3508. 43rd Division Plan for 2 Apr 45 43rd Division Intelligence Summary No 174 Instruction regarding removal of enemy rd blocks	D 1 F 4 D 2
		2	<u>Weather</u> - gusty with showers 30 Corps Operation "FORWARD ON": D + 3 - The 43rd Division will posn the Div with one bde gp in each of the following areas: LOCHEM 0996 - RUURLO 1188 GOOR 2104 HENGLO 3508 and on relief in these areas by 4 Cdn Arm Div will conc the Division in the general area WEGDAM 2500 - BECKUM 3202 - HAAKSBERGEN 3295 - BORCULO 12 1791 preparatory to a further adv in flank protection role, care to be taken to keep the Division clear of CLUB route. 2040 FW statements: Extensions of CLUB and HEART routes and Report Lines. 43rd Division Location Statement No 11 as at 2359 hrs 2 Apr 43rd Division Plan for 3 Apr 45	F 2 D 3 I 1 D 5a
		3	<u>Weather</u> - heavy showers 30 Corps Operation "FORWARD ON": D + 4 - The 43rd Division ordered to capture HENGLO and conc the remainder of the Div in the general area GOOR - ENSCHEDE - BORCULO and bridge the TWENTE canal in 3506 so as to open the rd BECKUM - HENGLO as a one-way class 40 route. 0120 ISUM up to 022359B 0600 Situation Report as at 030630B 1120 Warning of move of Div HQ Trace issued showing areas for conc of 43rd Division in immediate future Further amendment to routes HEART and CLUB Part II of Place Code Words issued	F 3 K 1 D 4 J 1 D 5 D 6

WAR DIARIES SECTION
No. 19 MAR 1945
GENERAL STAFF, HEADQUARTERS, THE 43RD DIVISION

Inleiding Introduction

Aanleiding

Tijdens de laatste grote herdenkingsbijeenkomst van de bevrijding van Hengelo (O) in mei 1995 waren Engelse veteranen aanwezig die, naar eigen zeggen, op verzoek van henzelf deelnamen aan de gedenkwaardige festiviteiten. Deze mededeling wekte mijn nieuwsgierigheid. Wat zou de oorzaak ervan zijn dat men in Hengelo geen overzicht had van de eenheden die deze stad bevrijd hebben; dat slechts een enkele eenheid in onze lokale en regionale publicaties terloops genoemd werd:

op de eerste Paasdag, zondag 1 april 1945, waren Sherman tanks van de 8ste Pantserbrigade vanuit Enschede over de Hengelosestraat doorgestoten richting Hengelo.¹

De eenheden die tijdens de bevrijding in april getalsmatig de overhand hadden, 5th Bn Dorset Regiment en 7th Bn The Hampshire Regiment, bleken veelal de aandacht van de publicisten en later van de organiserende comités getrokken en gekregen te hebben. Als gevolg daarvan waren de ondersteunende eenheden bestaande uit o.a. diverse tankeenheden, gespecialiseerde gepantserde troepen en gemechaniseerde infanterie en artillerie, eveneens Engelse eenheden en medebevrijders van Hengelo, in de vergetelheid geraakt. Het werd tijd ze daaraan te ontrukken.

Een passage uit Tubantia van 6 okt. 1994 geeft duidelijk weer hoe het met het historisch onderzoek gesteld was: *“Een halve eeuw na dato pakt Hengelo nog één keer groots uit om de bevrijding te vieren. Het is volgend jaar april (1995) en mei waarschijnlijk de laatste keer, dat tientallen Engelse bevrijders van de regimenten Dorset en Hampshire bij de feestelijkheden aanwezig kunnen zijn.”*

Motive for writing this book

During the last large commemoration assembly of the liberation of Hengelo (O) in May 1995, English veterans were present who, as they put it themselves, took part in the memorable festivities at their own request. This announcement aroused my curiosity. What could be the cause that in Hengelo one did not have any overall view of the units having liberated this town, that a single unit was only mentioned casually in our local and regional media:

on Easter Sunday April 1st 1945, Sherman tanks of the 8th Armoured Bgd had pushed onwards from Enschede via Hengelosestraat towards Hengelo.¹

The units, which, during the liberation in May, were numerically superior, 5th Bn Dorset Regiment and 7th Bn The Hampshire Regiment, appeared to have drawn and gotten the most attention of publicists and later organising committees. As a result the supporting units consisting of among others various tank units, specialised armoured troops and mechanised infantry and artillery, as well as English units and co-liberators of Hengelo, faded into oblivion. It was about time to wrest them from it.

A passage from Tubantia (newspaper) dated October 6th 1994 states clearly how matters stood with the historical investigation: *“Half a century after date Hengelo launches out grandiosely only this once to celebrate the liberation. Next year April and May 1995 it is probably the last time that scores of English liberators of the Dorset and Hampshire regiments can be present at the festivities.”*

Doel

Na meer dan vijftig jaar wordt het hoog tijd, ook al omdat het aantal in leven zijnde getuigen jaarlijks vermindert, de schijnwerpers te richten op deze vergeten voorste-linie-troepen. Dit zou moeten gebeuren op een wijze die elke eenheid, hoe klein ook, die plaats zou geven die zij in onze lokale geschiedschrijving verdient.

Omwille van de overzichtelijkheid zijn alleen die troepen in kaart gebracht die direct hun bijdrage hebben geleverd in de bevrijding van Hengelo. De tweede- en derdelijns eenheden zoals de onderhouds-, de aan- en afvoer-, wasserij, marechaussee en vele anderen eenheden worden alleen genoemd, maar niet gevolgd in hun opmars naar Hengelo.

Werkwijze

Om die gevechtseenheden op te kunnen sporen is een startpunt gekozen, nl.: het moment waarop Hengelo (O) voor het eerst in de krijgsplannen wordt genoemd.

Vervolgens zullen vanaf dat moment die militaire verrichtingen gevolgd worden die uiteindelijk hebben geleid tot de bevrijding van Hengelo.

Wanneer er bij de topografische beschrijving van de oprukkende eenheden sprake is van aanduidingen als links van ... of rechts van ..., dan is dat steeds gezien vanuit de marsrichting van de besproken eenheid.

Tijdens het uitgebreide literatuuronderzoek stuitte ik op een publicatie van Adrie M. Roding: 'De Bevrijding van Enschede', waarin hij op gedegen wijze deze voor Enschede onvergetelijke periode beschrijft. Adrie M. Roding was zo vriendelijk mij al zijn documentatiemateriaal ter beschikking te stellen. Spoedig bleek dat bronnenonderzoek op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven plaats moest vinden.

Vanuit het *bevrijders-perspectief* zijn allereerst de War Diaries van onschatbare waarde. Deze Diaries zijn militaire logboeken die op elk bevelsniveau dagelijks werden bijgehouden. Daarnaast zijn er de "Histories of ...": geschiedkundige documenten die de markante

Purpose

After more than fifty years it is about time to spotlight these forgotten frontline troops, if only because the number of witnesses still alive is diminishing year after year. This should happen in a way that would give every unit, however small, the place they deserve in our local historiography.

In order to gain a clear view of the situation only those troops directly involved in the liberation of Hengelo have been charted. The second and third echelon units such as the maintenance, transport, laundry, military police and many other units are only mentioned, but not followed on their advance to Hengelo.

Method

In order to be able to find those combat units a starting point was chosen, viz.: the moment at which Hengelo (O) is first mentioned in the plan of campaign. Then from this point onwards the military activities will be followed that eventually led to the liberation of Hengelo.

If in the topographical description of the advancing units is spoken of left or to the left....or right or to the right of...., then this is viewed from the direction of the advance of the unit concerned.

During the extensive literature research I encountered a publication by Adrie M. Roding: "De Bevrijding van Enschede" (The liberation of Enschede), in which he thoroughly describes this period that is unforgettable for Enschede. Mr. Roding was so kind as to make all his documentary material available to me.

Soon it became apparent that source research had to be done on different levels and from different perspectives.

From the *liberator's perspective* first of all the War Diaries are invaluable. These Diaries are military logbooks which were kept up-to-date at every command level. Besides, there are the "Histories of...": historical documents that describe the outstanding exploits of every regiment, brigade,

gebeurtenissen van elk(e) regiment, brigade, divisie of legercorps beschrijven. Vervolgens completeren de persoonlijke herinneringen, neergelegd in een dagboek, een brief of interview de gegevens van het bevrijdersperspectief.

Vanuit het *bevrijden-perspectief* zijn er tal van publicaties op lokaal en regionaal niveau. Ook blijken niet-gepubliceerde dagboeken, brieven in allerlei archieven een sluimerend bestaan te leiden. Verder is het nog mogelijk ooggetuigen te interviewen. Het *bezettters-perspectief* zou het onderzoek kunnen complementeren, maar de publicatie van Adrie M. Roding maakt duidelijk dat dit nagenoeg onmogelijk is. Toch ligt hier nog een terrein voor onderzoek open.

De gemeentelijke c.q. intergemeentelijke archivariissen en hun medewerkers hebben mij meer dan geholpen met het royaal ter beschikking stellen van hun documenten en tijd. Deze zijn de gemeenten Gendringen, Wisch, Ruurlo, Diepenheim, Delden, Enschede, Borne en Hengelo.

1. W.Y. Sijtsema, De oorlogsjaren van een Hengelose dokterstas, blz. 60

division or army corps. Further, the personal memories, put down in diaries, letters or interview, complete the data of the liberator's perspective. From *the perspective of the liberated people* there are many publications on local and regional level. Also it appears that non-published diaries and letters are dozing in all sorts of archives. Further it is possible to interview eyewitnesses.

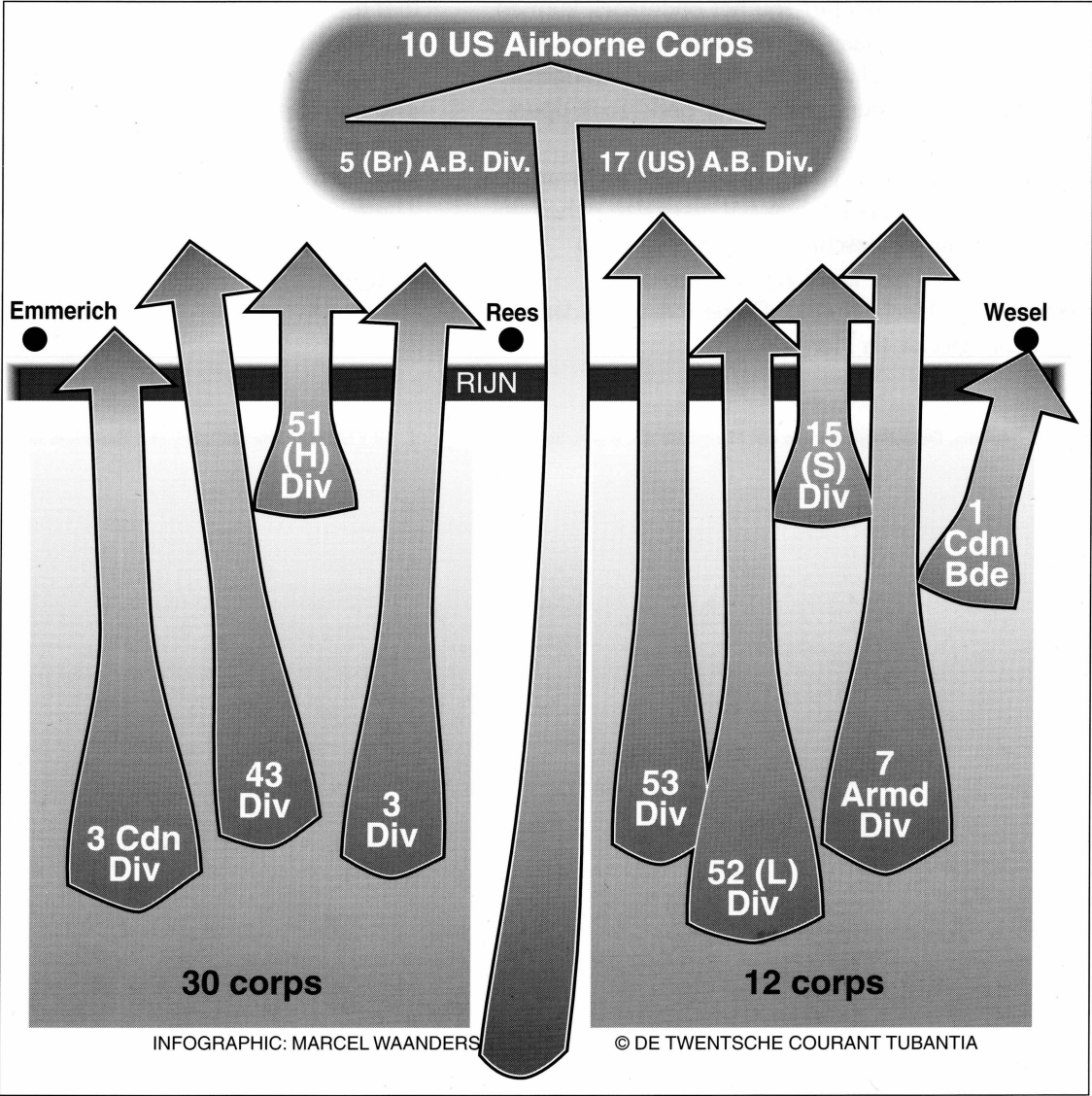
The *occupier's perspective* could complete the research, but Mr. Rodings publication makes it clear that this is all but impossible. This area still remains to be researched.

The municipal and/or intermunicipal registrars and their assistants have helped me beyond their duty in liberally making available their documents and time. These are the municipalities of Gendringen, Wisch, Ruurlo, Diepenheim, Delden, Enschede, Borne and Hengelo.

1. W.Y. Sijtsma, The war years of a Hengeloer doctor's bag, p. 60

Aanvalsplan oversteek Rijn

Plan of attack Rhine crossing



INFOGRAPHIC: MARCEL WAANDERS

© DE TWENTSCHE COURANT TUBANTIA